

แนวทางการให้บริการวัคซีนไขหวัดใหญ่ ประจำปี 2551

1 กลุ่มเป้าหมาย

ในระหว่างปี 2548-2550 กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดให้บริการวัคซีนไขหวัดใหญ่เฉพาะในกลุ่มบุคลากรสาธารณสุขที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลผู้ป่วยที่สงสัยเป็นไขหวัดนก และผู้ทำหน้าที่กำจัดสัตว์ปีกเพื่อการควบคุมโรคไขหวัดนกระบาด ทั้งนี้เพื่อลดโอกาสการแพร่เชื้อโรคไขหวัดใหญ่ระหว่างบุคลากรและผู้ป่วยที่มารับการบริการที่สถานบริการ และป้องกันการติดเชื้อทั้งไขหวัดนกและไขหวัดใหญ่ในตัวบุคลากรในเวลาเดียวกัน ซึ่งอาจทำให้เชื้อไขหวัดนกเกิดการกลายพันธุ์และแพร่กระจายในมนุษย์ได้ง่ายขึ้น

ในปี 2551 นี้ กระทรวงสาธารณสุขโดยความร่วมมือกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ได้กำหนดให้บริการวัคซีนไขหวัดใหญ่เพิ่มเติมขึ้นอีก ในประชาชนกลุ่มอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปผู้ป่วยเป็นโรคเรื้อรัง เนื่องจากไวรัสไขหวัดใหญ่เป็นสาเหตุที่สำคัญของการเกิดโรกระบบทางเดินหายใจแบบเฉียบพลันที่พบได้บ่อยในคนทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเรื้อรัง ซึ่งประเทศไทยมีผลการศึกษาการใช้วัคซีนเพื่อป้องกันไขหวัดใหญ่ในกลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชน และผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง พบว่าการฉีดวัคซีนในกลุ่มผู้สูงอายุสามารถลดอุบัติการณ์การเกิดโรคไขหวัดใหญ่ได้ประมาณครึ่งหนึ่ง และลดได้มากกว่า 4 เท่า ในกลุ่มผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความรุนแรงของโรคสูงจากการมีภาวะแทรกซ้อน

กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการในปี 2551

- 1.1 ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป ที่ป่วยเป็นโรคเรื้อรังและเคยเข้ารับการรักษเป็นผู้ป่วยใน (IPD) ที่โรงพยาบาล ระหว่าง พ.ศ. 2550 - 2551 โดยกำหนดให้กลุ่มโรคเรื้อรัง ได้แก่โรค
  - 1.1.1 ปอดอุดกั้นเรื้อรัง
  - 1.1.2 หอบหืด
  - 1.1.3 หัวใจ
  - 1.1.4 หลอดเลือดสมอง
  - 1.1.5 ไตวาย
  - 1.1.6 ผู้ป่วยมะเร็งที่อยู่ระหว่างการได้รับเคมีบำบัด
  - 1.1.7 เบาหวาน

1.2 บุคลากรกลุ่มเสี่ยงตามยุทธศาสตร์ป้องกันแก้ไขและเตรียมพร้อมรับมือปัญหาโรคไข้หวัดนก และการระบาดของไข้หวัดใหญ่ คือ

- 1.2.1 แพทย์และพยาบาลที่มีหน้าที่ให้การดูแลรักษาผู้ป่วยในโรงพยาบาลและสถานเอนามัย เจ้าหน้าที่ตรวจหาเชื้อทางห้องปฏิบัติการทั้งในคนและในสัตว์
- 1.2.2 ผู้ทำหน้าที่ในทีมสอบสวนควบคุมโรค ของส่วนกลาง เขต จังหวัด อำเภอ
- 1.2.3 ผู้ทำหน้าที่ในทีมทำลายสัตว์ปีกทั่วประเทศ

2 การเตรียมการ ขอให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร เป็นผู้ดำเนินการ โดยมีสำนักงานป้องกันควบคุมโรคเป็นผู้ประสานและสนับสนุน รายละเอียดการเตรียมการมีดังนี้

2.1 การสำรวจจำนวนกลุ่มเป้าหมาย

2.1.1 กลุ่มเป้าหมายที่ 1.2 ให้ดำเนินการสำรวจและจัดส่งจำนวนกลุ่มเป้าหมายตามหนังสือกระทรวงสาธารณสุข ที่ สธ 0437.3/ว 315 ลงวันที่ 4 มีนาคม 2551 และให้ส่งผลการสำรวจส่วนนี้มาก่อน โดยไม่ต้องรอผลการสำรวจในข้อ 2.1.2

2.1.2 กลุ่มเป้าหมายที่ 1.1 ให้โรงพยาบาลดำเนินการสำรวจผู้ที่มีอายุ 65 ปี ขึ้นไปที่ป่วยเป็นโรคเรื้อรัง และเคยเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยใน (IPD) ที่โรงพยาบาล ระหว่าง พ.ศ. 2550 - 2551 คือโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง หอบหืด หัวใจ ไตวาย ผู้ป่วยมะเร็งที่อยู่ระหว่างการได้รับเคมีบำบัด และเบาหวาน โดยงานเวชระเบียนตรวจสอบจากผู้ป่วยใน ใช้รหัสโรคตาม ICD 10 และจัดส่งจำนวนกลุ่มเป้าหมายตาม “แบบสำรวจจำนวนผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป ที่ป่วยเป็นโรคเรื้อรังและเคยเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยใน (IPD) ที่โรงพยาบาล ระหว่าง พ.ศ. 2550 - 2551 : Flu 1” (ตามแบบรายงานแนบท้าย)ไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2551 เพื่อส่งต่อไปยังสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1-12 ภายในวันที่ 10 เมษายน 2551

2.2 การจัดทำ “แบบบัญชีรายชื่อผู้ฉีดวัคซีนไข้หวัดใหญ่ : Flu 2” (ตามแบบรายงานแนบท้าย) ให้หน่วยบริการวัคซีนไข้หวัดใหญ่ทุกหน่วย จัดทำรายชื่อกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม โดยเฉพาะในกลุ่มเป้าหมายที่ 1.1 เพื่อให้เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุข/สถานเอนามัย และ อสม. ใช้ในการสำรวจว่าอาศัยอยู่จริงในพื้นที่หรือไม่ และนัดหมายให้มารับวัคซีนตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

2.3 การเตรียมคลังรองรับวัคซีนไข้หวัดใหญ่ ในปีนี้การกระจายวัคซีนไข้หวัดใหญ่จะกระจายผ่านระบบ VMI จากองค์การเภสัชกรรม ไปยังโรงพยาบาลโดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้วัคซีนซึ่งจะเริ่มกระจายในกลางเดือนพฤษภาคม ถึงสถานบริการทันระยะเวลาการให้บริการ และเพื่อให้การเบิกจ่ายเป็นไปตามระบบให้ทุกสถานบริการกำหนดให้ เภสัชกรของหน่วยงานซึ่งเป็นผู้ดูแลระบบ VMI เป็นผู้ดูแลการเก็บรักษาและเบิกจ่ายวัคซีน

3 กำหนดการให้บริการ ตั้งแต่ วันที่ 1-30 มิถุนายน 2551

4 การจัดคลินิกบริการ ให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/สำนักงานมัย กรุงเทพมหานคร ประสานการดำเนินการดังนี้

4.1 การให้บริการในกลุ่มเป้าหมายที่ 1.2 ให้ดำเนินการโดยหน่วยงานสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข และสถานอนามัย อย่างไรก็ตามต้องเตรียมเครื่องมือในการกักตัวไว้ให้พร้อม ในกรณีที่เกิดอาการข้างเคียงที่รุนแรงภายหลังได้รับวัคซีน

4.2 การให้บริการในกลุ่มเป้าหมายที่ 1.1 เนื่องจากเป็นกลุ่มเป้าหมายใหม่ และเป็นกลุ่มประชาชน ซึ่งมีโรคประจำตัวอยู่เดิม ให้โรงพยาบาลเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ซึ่งโรงพยาบาลอาจประสานกับหน่วยงานอื่นนอกให้บริการนอกสถานที่ ภายใต้การดูแลของโรงพยาบาลได้

4.3 เมื่อโรงพยาบาลได้รับวัคซีนไขหวัดใหญ่มาแล้ว สามารถให้วัคซีนแก่บุคลากรกลุ่มเสี่ยง (1.2) กลุ่มอายุ 65 ปีขึ้นไป ที่ป่วยเป็นโรคเรื้อรังและเคยเข้ารับการรักษเป็นผู้ป่วยใน (IPD) ที่โรงพยาบาลระหว่าง พ.ศ. 2550 - 2551 (1.1) ได้ในช่วงเวลาเดียวกันทั้ง 2 กลุ่ม

4.4 ถ้าในช่วงระยะที่ให้บริการ มีผู้มาขอรับวัคซีนที่ไม่มีรายชื่อใน “แบบบัญชีรายชื่อผู้ฉีดวัคซีนไขหวัดใหญ่ : Flu 2” ที่สำรวจไว้ แต่เป็นผู้สูงอายุ 65 ปี ขึ้นไป ที่ป่วยเป็นโรคเรื้อรังตามเกณฑ์ข้างต้น และอาศัยอยู่จริงในพื้นที่แต่ไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลเอกชน (ไม่ได้มารับการรักษาที่ รพศ./รพท./รพช. จึงไม่มีชื่อในทะเบียนผู้ป่วย) สามารถให้วัคซีนได้

4.5 ก่อนให้บริการผู้ป่วยทุกราย ให้เจ้าหน้าที่แจ้งอาการไม่พึงประสงค์ภายหลังได้รับวัคซีนที่อาจเกิดขึ้นตามข้อความดังนี้ “วัคซีนนี้เมื่อฉีดแล้วอาจมีอาการคล้ายเป็นไขหวัดได้ 2-3 วัน อาการแพ้รุนแรงมีได้แต่พบน้อยมาก” ให้ผู้มารับบริการหรือญาติทราบก่อนทุกครั้ง และให้ลงรายชื่อรับทราบไว้ใน “แบบบัญชีรายชื่อผู้ฉีดวัคซีนไขหวัดใหญ่ : Flu 2”

ในกรณีกลุ่มเป้าหมายที่ 1.1 ซึ่งยังรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล
หรือ มีโรคประจำตัวกำเริบที่ยังไม่สามารถควบคุมอาการได้ หรือ มีโรคติดเชื้อเฉียบพลัน
ควรเลื่อนการให้วัคซีนไปก่อน ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของแพทย์

4.6 ตั้งแต่ปีนี้เป็นต้นไป กำหนดการกระจายวัคซีนไขหวัดใหญ่ของทุกกลุ่มเป้าหมายจะปรับเหลือเพียงช่วงเดียว คือก่อนฤดูฝน ซึ่งเป็นช่วงการระบาดของโรคไขหวัดใหญ่ในประเทศไทย การบริการวัคซีนให้เร่งรัดให้เสร็จสิ้น ก่อนสิ้นเดือนมิถุนายน

4.7 การเบิกจ่ายวัคซีนเพื่อให้บริการในทุกกลุ่มเป้าหมาย ขอให้บริการทันทีหลังเบิกจ่าย ห้ามมิให้เบิกวัคซีนไปเก็บไว้นอกคลังยาเพื่อรอให้บริการในภายหลัง ทั้งนี้การประเมินในปีที่ผ่านมา พบว่าการดำเนินการในลักษณะนี้ก่อให้เกิดการสูญเสียวัคซีน เนื่องจากไม่มีผู้ดูแลวัคซีน และวัคซีนหมดอายุ โดยยังไม่มีผู้มารับบริการ

5 การลงทะเบียนผู้มารับบริการ และการจัดทำรายงานผลปฏิบัติงาน

5.1 ในวันที่ให้บริการฉีดวัคซีน ให้บันทึกข้อมูลของผู้รับวัคซีนเพิ่มเติมใน “แบบบัญชีรายชื่อ ผู้ฉีดวัคซีนไข้วัดใหญ่ : Flu 2” ที่สำรวจไว้ และใช้ในการติดตามผู้ไม่มารับวัคซีนตามนัด เมื่อให้บริการเสร็จสิ้น ให้เก็บรวบรวม “แบบบัญชีรายชื่อ ผู้ฉีดวัคซีนไข้วัดใหญ่ : Flu 2” ไว้ที่โรงพยาบาล เพื่อใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบเมื่อเกิดเหตุการณ์อาการไม่พึงประสงค์ภายหลังได้รับวัคซีน

5.1 ระดับโรงพยาบาล ให้จัดทำรายงานตามแบบ “รายงานจำนวนผู้มารับบริการฉีดวัคซีนไข้วัดใหญ่ ประจำปี 2551 : Flu 3” (ตามแบบรายงานแนบท้าย) ให้รายงานไปยังสำนัก งานสาธารณสุขจังหวัด/สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ภายในวันที่ 25 กรกฎาคม 2551

5.2 ระดับจังหวัด ให้รายงานตามแบบ “รายงานจำนวนผู้มารับบริการฉีดวัคซีนไข้วัดใหญ่ ประจำปี 2551 : Flu 4” (ตามแบบรายงานแนบท้าย) ให้รายงานไปยังสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1-12 ภายในวันที่ 31 กรกฎาคม 2551

6 การประชุมเตรียมการ

6.1 กรมควบคุมโรคจะจัดประชุมเพื่อเตรียมการในรายละเอียดเรื่อง การเบิกจ่ายวัคซีน การดำเนินการให้บริการ และการเฝ้าระวังอาการไม่พึงประสงค์ภายหลังได้รับวัคซีน แก่เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด ซึ่งกำหนดการประชุมจะแจ้งให้ทราบต่อไป

6.2 ให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร จัดประชุมเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ ภายหลังได้เข้าประชุมกับกรมควบคุมโรค

7 การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินการ

7.1 สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1-12 จะได้รับจัดสรรงบประมาณจำนวน 30,000 บาท เพื่อใช้ในการบริหารจัดการ นิเทศ ติดตามการดำเนินการ

7.2 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร จะได้รับจัดสรรงบประมาณจำนวน 40,000 บาท เพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในจังหวัด และจัดประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้อง

7.3 โรงพยาบาลในเครือข่ายหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จะได้รับค่าตอบแทนการลงข้อมูลในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ จากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โดยรายละเอียดวิธีการลงบันทึกข้อมูล และค่าตอบแทนการลงข้อมูลจะแจ้งให้ทราบต่อไป

แบบบัญชีรายชื่อผู้ฉีดวัคซีนไขหวัดใหญ่จำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย : Flu 2

ผู้ที่มีอายุ ≥ 65 ปี ที่ป่วยเป็นโรคเรื้อรัง บุคลากรกลุ่มเสี่ยง บุคคลนอกกลุ่มเป้าหมาย

โรงพยาบาล.....อำเภอ..... จังหวัด .....

สถานที่ฉีดวัคซีน ..... Lot no .....

ลำดับที่	เลขประจำตัวประชาชน	ชื่อ - สกุล	ว/ด/ปเกิด	ที่อยู่	ICD 10 โรคเรื้อรัง	ว/ด/ปที่ฉีดวัคซีน	ลายมือชื่อ*

หมายเหตุ แบบบัญชีรายชื่อ

- ใช้สำรวจกลุ่มเป้าหมายเพื่อนัดหมายให้มารับวัคซีน
- ใช้บันทึกในวันที่ให้บริการฉีดวัคซีน,ติดตามผู้ไม่มารับวัคซีน
- * ให้เจ้าหน้าที่แจ้งผู้มารับบริการหรือญาติ ก่อนลงลายมือชื่อ ดังนี้
“วัคซีนนี้เมื่อฉีดแล้วอาจมีอาการคล้ายเป็นไขหวัดได้ 2-3 วัน อาการแพ้รุนแรงมีได้แต่พบน้อยมาก”
- ในกรณีที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเป็นจุดให้บริการวัคซีน แก่กลุ่มผู้ทำหน้าที่ในทีมสอบสวนควบคุมโรคของจังหวัด
ผู้ทำหน้าที่ในทีมทำลายสัตว์ปีก ให้จัดทำแบบ “ Flu 2 ” และรายงานในแบบ “ Flu 4 ”

